

GGD - WIJZER

HOOFDLUIJ



Noord- en Oost-Gelderland



Inhoudsopgave

Inleiding	2
Hoofdstuk 1 Algemene informatie over hoofdluis	3
Wat is hoofdluis?	3
Neten	3
Hoe krijg je hoofdluis?	4
Iedereen kan besmet worden	4
Hoe ontdek je hoofdluis?	4
Controle thuis	4
Hoofdstuk 2 Behandeling	6
1. Kammen	6
2. Kammen in combinatie met een antihoofdluismiddel	7
3. Warme lucht	7
4. Aanvullende maatregelen op de behandeling	7
Hoofdstuk 3 Hoofdluis op school	9
Hoofdluis een hardnekkig probleem op school?	9
Voorzorgsmaatregelen op school	9
Stappenplan hoofdluis op school	11
Begeleiding Jeugdverpleegkundige	12
Structureel hoofdluis op school	12
Weigeren van leerlingen	13
Hoofdstuk 4 Werkgroep	14
Instructies voor eerste screening van de ouderwerkgroep	14
Hoofdstuk 5 Wat biedt GGD NOG de school?	17
Bijlagen	18
Bijlage 1 Geregistreerde antihoofdluismiddelen	18
Bijlage 2 Meldingsbrief voor ouder(s)/ verzorger(s)	19
Bijlage 3 Brief voor ouder(s)/verzorger(s), aankondiging standaard controle	20
Bijlage 4 Brief voor ouder(s)/ verzorger(s), aankondiging extra controle	21
Bijlage 5 Brief voor ouder(s)/ verzorger(s), aankondiging hercontrole	22
Bijlage 6 Brief voor ouder(s)/verzorger(s), bevindingen controle*	23
Bijlage 7 Brief aankondiging ouderraad nieuw hoofdluisbeleid	24
Bijlage 8 Brief werving voor de ouderwerkgroep	255
Bijlage 9 Registratieformulier hoofdluis	266
Bijlage 10 LUIS TE LIJF! inhoud leskist over Hoofdluis voor het basisonderwijs	27

Inleiding

Hoofdluis is een lastig en vaak hardnekkig probleem.

Hoofdluis verspreidt zich snel, vooral onder kinderen. Vaak controleren en direct ingrijpen op de dag van ontdekking is belangrijk. Kammen met een speciale kam is het beste.

Ouders en school zijn samen verantwoordelijk voor het bestrijden van hoofdluis. Het is belangrijk dat zij daarin samenwerken.

Ouders moeten hun kinderen controleren, een melding maken als er hoofdluis is gevonden en zo nodig behandelen. De school moet een aantal voorzorgsmaatregelen nemen die de verspreiding van hoofdluis beperkt. De school heeft ook een belangrijke rol in het normaliseren van de problematiek die kan ontstaan over hoofdluis.

Veel scholen hebben een ouderwerkgroep die de kinderen regelmatig controleert op hoofdluis. Door deze aanpak komt op scholen minder vaak een grote 'luizenexplosie' voor.

Welke ondersteuning biedt GGD Noord- en Oost-Gelderland aan scholen en ouders bij het voorkomen en de behandeling van hoofdluis?

- De jeugdverpleegkundige is er voor consultatie en advies. Zij kan ook gezinnen die te maken hebben met hardnekkige hoofdluisproblematiek begeleiden.
- De gezonde school adviseur denkt mee in het maken van beleid. En/of met het opstellen van een stappenplan.
- De GGD organiseert (bij)scholing voor de ouderwerkgroepen. Dit kost € 200,00. De school kan materiaal lenen bij het documentatiecentrum van de GGD. Bijvoorbeeld de instructiekoffer 'Ouderwerkgroep' of de [leskist](#) 'Hoofdluis'.

Op de website van het RIVM staat een [toolkit](#) met daarin verschillende materialen voor de communicatie met ouders.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk staat algemene informatie over hoofdluis en de behandeling ervan.

Hoofdstuk twee geeft handreikingen voor het opzetten, uitvoeren en onderhouden van een effectief hoofdluisbeleid op school.

In de bijlagen staan praktische materialen ter ondersteuning van het hoofdluisbeleid en een overzicht van de geregistreerde antihooftluismiddelen.

Hoofdstuk 1 Algemene informatie over hoofdluis

Wat is hoofdluis?

De hoofdluis is een insect dat als parasiet op zoogdieren leeft. De hoofdluis komt alleen voor bij de mens en leeft op het haar van de hoofdhuid. Heel soms komt hoofdluis ook voor op de wenkbrauwen, de wimpers of de baard.

Een volwassen vrouwtje is ongeveer 3 mm lang, een mannetjesluis is iets kleiner. De kleur van de hoofdluis varieert van egaal zandkleurig tot bijna zwart, afhankelijk van de kleur van het haar van de gastheer.

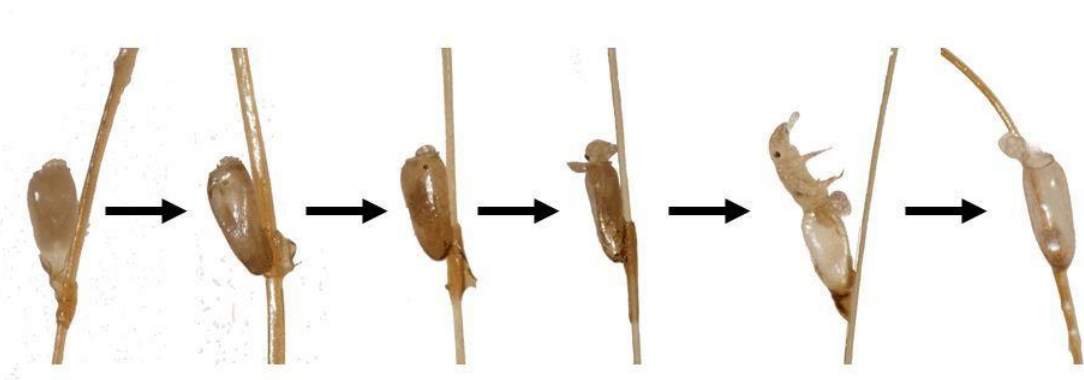
De hoofdluis voedt zich meerdere malen per dag met bloed. Het speeksel van de luis veroorzaakt jeuk bij de gastheer. Meestal ontstaan er pas klachten als er meerdere luizen zijn.



Neten

De vrouwelijke hoofdluis plakt haar eieren (neten) aan de haren. Zij doet dit vlakbij de haarinplant, zo'n 3-4 mm boven de hoofdhuid. Deze 'plakstof' lost niet op in water.

De tonvormige neten zijn ongeveer 0,8 mm lang. Ze zitten het liefst op warme, vochtige en donkere plekken. Bijvoorbeeld onder de pony, achter de oren en in de nek.



De luizen hebben een levenscyclus die bestaat uit drie stadia: een ei-, een nimf- en een volwassen stadium. De eieren komen na gemiddeld zeven dagen uit. De nieuwe luisjes leggen dan na zeven tot tien dagen ook weer eieren. Een volwassen hoofdluis blijft nog zo'n twintig dagen leven. Een hoofdluis legt ongeveer vijf eitjes per dag. Niet vreemd dus dat een hoofd na ongeveer veertien dagen opeens vol zit met luizen en neten.

Hoe krijg je hoofdluis?

De hoofdluisbesmetting gebeurt door direct haar-haar contact. Luizen lopen van het ene hoofd naar het andere. Bijvoorbeeld als kinderen met elkaar spelen of een selfie maken. De hoofdluis kan niet vliegen of springen, alleen lopen. Ze verplaatsen zich niet via kleding, beddengoed of knuffels.

Symptomen

Vaak verloopt de besmetting zonder symptomen. De besmettingsbron van hoofdluis is daarom lastig te achterhalen. De belangrijkste klacht bij hoofdluis is jeuk. Eén tot twee weken na de besmetting kun je jeuk krijgen. Kinderen die permanent besmet zijn met luizen, hebben weinig of geen last van jeuk. Er is geen immuniteit tegen hoofdluis. Zolang er luizen of levende neten op het hoofd zitten, blijft iemand besmettelijk.

Overleving

De overleving van de hoofdluis buiten de mens hangt af van de omgevingstemperatuur en de luchtvochtigheid. Bij kamertemperatuur (20°C) en zonder bloed overleeft een volwassen hoofdluis maximaal 48 uur. Hoofdluizen die op spullen zitten, zijn meestal dood, ziek, oud of aangetast en zijn nauwelijks besmettelijk.

Iedereen kan besmet worden

Iedereen kan besmet worden. Hoofdluis komt vooral voor bij jonge kinderen tussen drie en twaalf jaar. Kinderen hebben vaker hoofdluis, omdat ze tijdens het spelen vaak letterlijk met hun hoofden bij elkaar zitten. Door veel onderling contact lopen ook huisgenoten een groot risico om besmet te worden.

Het krijgen van hoofdluis heeft niets te maken met goede of slechte hygiëne. Niet alleen hoofdcontact is een risicofactor, maar ook de haarstructuur.

Hoe ontdek je hoofdluis?

Door het haar te kammen met een fijntandige kam boven een stuk wit papier, kom je erachter of er hoofdluizen zijn. Controle van de haren alleen, zónder kammen, is niet genoeg. Dan is de kans groot dat je hoofdluizen mist. De hoofdluizen vallen op het papier als kleine grijsblauw of roodbruin gekleurde spikkels. Ze zijn zo groot als een sesamzaadje en bewegen. Controleer je zonder te kammen?

Controle thuis

Wanneer controleren

Hoofdluis begint vaak met jeuk, maar niet altijd. Controleer iedere maand op hoofdluis. Regelmatig controleren kan veel werk voorkomen.

- Is er een hoofdluisbesmetting op school? Controleer dan wekelijks tot er geen hoofdluisbesmetting meer is.
- Is er een hoofdluisbesmetting binnen het gezin? Controleer dan elke dag, twee weken lang, alle gezinsleden.

Hoe controleren

Als je controleert, kijk dan goed tussen de haren, vooral achter de oren en in de nek. Je ziet de hoofdluizen dan bewegen. Ook als je geen hoofdluizen ziet, maar wel grijswitte puntjes, is er waarschijnlijk sprake van hoofdluis.

Gebruik een luizenkam, of andere fijntandige kam, om te controleren op hoofdluis.

Soms is het moeilijk om met een luizenkam heel dik haar te kammen. Gebruik dan een andere fijntandige kam.

- Kam het haar boven een vel wit papier of de wastafel.
- Kam het haar van achter naar voren met een luizenkam tegen het hoofd aan.
- Begin aan de ene kant bij het oor en eindig bij de andere.
- Veeg de kam regelmatig af met een wit papiertje om te zien of er luizen op zitten. Je kunt ook een verbandgaasje tussen de tanden van de kam schuiven. Hierdoor maak je de kam makkelijk schoon.

Hoofdstuk 2 Behandeling

Er zijn drie manieren om hoofdluis te behandelen:

1. kammen met een netenkam,
2. kammen in combinatie met gebruik van een antihooftluismiddel,
3. warme lucht.

Of de behandeling van hoofdluis met een elektrische fijntandige kam werkt, is nooit goed onderzocht.

1. Kammen

Kam iedere dag, twee weken lang, het natte haar met een speciale fijntandige kam volgens de kaminstructie. Dat werkt net zo goed als behandeling met antihooftluismiddelen. Fijntandige kammen zijn te koop bij de drogist en de apotheek. Kam dagelijks de hoofdluizen (dood of levend) uit het haar en verwijder de neten. Dat voorkomt dat tussentijds uitgekomen nimfen uitgroeien tot volwassen luizen. En je voorkomt daarmee dat nieuwe eitjes gelegd worden. Vastgeplakte neten kun je eventueel losweken door een doekje met azijn op het haar te deppen. Daarna kun je ze tussen de nagels van twee vingers van het haar trekken.

Doe crèmespoeling of antiklitshampoo op het natte haar. Daardoor kun je het haar gemakkelijker kammen.

Hoe kun je het beste kammen?

- Doe veel crèmespoeling in het haar en spoel dit NIET uit.
- Kam de knopen en klitten uit het haar met een gewone kam.
- Houd het hoofd voorover boven een wastafel. Kam het haar van achteren naar voren met een fijntandige kam tegen de schedelhuid aan. Begin bij het ene oor en schuif na elke kambeweging op richting het andere oor.
- Veeg tussendoor de kam regelmatig af aan een witte papieren servet of zakdoek. Kijk of je hoofdluizen ziet op het papier.
- Spoel de crèmespoeling uit.
- Maak de kam na gebruik goed schoon met water en zeep.

Op de website van het RIVM staat een duidelijke [instructievideo](#).

Neem de tijd te voor het kammen, anders helpt het niet genoeg om de hoofdluizen te verwijderen.

2. Kammen in combinatie met een anti-hoofdluismiddel

Naast het kammen, kun je een antihoofdluismiddel (lotion of shampoo), gebruiken. Deze middelen helpen niet zo goed tegen neten. Na zeven tot negen dagen moet je opnieuw het antihoofdluismiddel gebruiken (volgens de gebruiksaanwijzing). Dan doodt je ook de tussentijds uit de neten gekomen luizen. Van veel producten is niet bewezen dat ze helpen.

Werkzame stoffen

- De bijwerking van Malathion, Permetrine en Dimethicon kunnen huidirritatie, overgevoeligheid en sensibilisatie zijn.
- Chloor vermindert de werkzaamheid van Malathion. Op de dag van behandeling mogen kinderen niet zwemmen in chloorhoudend zwembad.
- Ben je zwanger of geef je borstvoeding? Gebruik dan geen Malathion en Permetrine. En liever ook geen Dimethicon. Overleg bij twijfel met een arts.

Kinderen tot 6 maanden alleen behandelen met antihoofdluismiddelen onder begeleiding van een arts.

Resistentie

Middelen op basis van Permetrine of Malathion werken steeds minder goed. Een middel op basis van Dimethicon werkt beter.

Oorzaken waarom een behandeling niet werkt zijn:

- herbesmetting,
- onjuist gebruik van het middel,
- niet twee weken dagelijks kammen,
- resistentie tegen Malathion of Permetrine. Kies dan voor een tweede behandeling met een product met een andere werkzame stof.

3. Warme lucht

Met warme lucht kam kun je luizen uitdrogen en doden. In Nederland is de zogenaamde AirAllé te koop voor professionals. Een warme lucht behandeling (59°C) doodt 88% van de luizen en 99,2% van de eitjes. De behandeling duurt een half uur. Het is belangrijk dat zorgvuldig en met vaste regelmaat ieder deel van het haar wordt behandeld.

4. Aanvullende maatregelen op de behandeling

- Hoofdluis krijg je door haar-haarcontact. De kans is groot dat andere gezinsleden ook hoofdluis hebben. Daarom is het belangrijk met een fijntandige kam het hele gezin te controleren. Behandel besmette gezinsleden gelijktijdig.

- Als er hoofdluizen zijn, moet je de directe omgeving waarschuwen.
- Alle kinderen met hoofdluis uit één klas (of club etc.) moeten gelijktijdig behandeld worden.

Schoonmaken materialen

- Maak kammen en borstels goed schoon (met water en zeep, uitkoken of ontsmetten met alcohol 70%)

Hoofdstuk 3 Hoofdluis op school

Hoofdluis een hardnekkig probleem op school?

Hoofdluis is vaak een hardnekkig probleem. Herbesmetting is een groot probleem in de aanpak van hoofdluis. Herbesmetting komt doordat:

- Niet alle ouders hun kind tegelijkertijd behandelen. Een behandeld kind komt opnieuw in aanraking met hoofdluis. Daardoor kan het kind, ondanks juist handelen van ouders, opnieuw besmet worden.
- Ouders hun kind niet, of onvoldoende, controleren of behandelen. Niet alle ouders herkennen hoofdluis, of weten hoe ze hoofdluis moeten behandelen.
- Ouders uit schaamte niet melden dat hun kind hoofdluis heeft. Hoofdluis wordt nog vaak in verband gebracht met onvoldoende hygiëne.
- De school onvoldoende voorzorgsmaatregelen heeft getroffen.

Voorzorgsmaatregelen op school

Ouders en school zijn gezamenlijk verantwoordelijk in het bestrijden van hoofdluis. Hierin samenwerken is heel belangrijk. Ouders moeten hun kinderen controleren en zo nodig behandelen. School moet voorzorgsmaatregelen treffen die de verspreiding van hoofdluis beperken. Deze voorzorgsmaatregelen zijn:

- het informeren van ouders en kinderen,
- het beperken van de besmettingsrisico's in de schoolomgeving,
- het faciliteren van een ouderwerkgroep,
- het consulteren van de jeugdverpleegkundige bij hardnekkige hoofdluis.

Het informeren van ouders en kinderen

Het is belangrijk dat op school een 'klimaat' heerst dat hoofdluis uit de taboesfeer haalt. Iedereen kan hoofdluis krijgen. Hoofdluis komt voor op gewassen en ongewassen haar. Praat open met kinderen en ouders over hoofdluis. Dat voorkomt dat ouders uit schaamte school en andere gezinnen niet inlichten. En ouders moeten voldoende kennis hebben over het controleren, herkennen en behandelen van hoofdluis. Als iedereen op tijd hoofdluis onderkent, elkaar inlicht bij besmetting en tegelijkertijd behandelt, breidt de besmetting niet uit.

Het informeren van ouders kan via brieven, folders en schoolkrantartikelen (zie hiervoor de [toolkit](#) van het RIVM). In verband met het schoolgezondheidsbeleid kan de school in lessen aandacht besteden aan hoofdluis.

Het beperken van besmettingsrisico's in de schoolomgeving

Luizen zijn overlopers en verspreiden zich alleen via de hoofden van de kinderen.

*School mag een kind met hoofdluis niet naar huis sturen. Een hoofdluisbesmetting is niet ernstig. Bovendien hebben veel kinderen hoofdluis zonder dat dit te merken is. Soms kan men ouders/verzorgers **vragen** het kind van school te halen en te behandelen. Dit helpt alleen als de hoofdluis zich nog niet heeft kunnen verspreiden. Bijvoorbeeld de eerste dag na de vakantie. De school kan dit **niet** verplichten.*

Het faciliteren van een ouderwerkgroep hoofdluiscreening

Veel scholen kiezen voor een ouderwerkgroep die de kinderen regelmatig controleert op hoofdluis. Hierdoor komen minder vaak grote 'luizenexplosies' voor.

Een ouderwerkgroep screent alle kinderen vijf á zes keer per jaar op school. Dit gebeurt na de schoolvakanties en bij tussentijdse meldingen.

Maar een screening geeft geen 100% garantie 'hoofdluisvrij'. Er komen weleens vals positief meldingen, of er wordt hoofdluis over het hoofd gezien.

Hoe dan ook is de screening een effectieve manier om hoofdluis de baas te blijven.

Bestuur, ouderraad en het schoolteam moeten de ouderwerkgroep steunen. Verder is het belangrijk dat één ouder de taak van coördinator op zich neemt.

Per klas zijn twee tot drie ouders nodig. Voor het werven van ouders staan in de bijlagen praktische voorbeeldbrieven (bijlage 7 en 8).

GGD Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG) kan de ouderwerkgroep een voorlichtingsbijeenkomst geven. Dit kost € 200,00.

Het consulteren van de jeugdverpleegkundige bij hardnekkige hoofdluis

School kan de jeugdverpleegkundige van GGD NOG consulteren bij hardnekkige problemen, of voor het opzetten van een ouderwerkgroep. Lukt het ouders niet om de hoofdluis onder controle te krijgen? Dan kan de jeugdverpleegkundige contact met hen opnemen.

Begeleiding van ouders

De jeugdverpleegkundige begeleidt ouders. Dat kan telefonisch, of zij nodigt ouders uit op een spreekuur op school, of gaat op huisbezoek.

De jeugdverpleegkundige heeft vooral een coachende rol. Zij neemt niet het kammenvan ouders over.

Soms zijn ouders niet bekwaam om hoofdluis effectief te behandelen. Dan kan eventueel extra zorg ingezet worden vanuit de WMO. Dit gaat vaak in afstemming tussen school, verpleegkundige en gemeente.

Een duidelijk hoofdluisbeleid op school

De school stelt beleid op. Daarin staat duidelijk wat de taken zijn van school. En wat de school van ouders verwacht met betrekking tot controleren en behandelen. Dat bevordert een goede samenwerking.

De [gezonde schooladviseur van GGD NOG](#) kan helpen bij het opstellen van beleid dat past bij de school.

Stappenplan hoofdluis op school

Stap 1: eerste melding, of positief resultaat uit screening werkgroep

Informeren van:

Ouders

Een ouder meldt aan school dat er hoofdluis in het gezin voorkomt. Direct daarna moeten alle ouders/verzorgers bericht krijgen dat er hoofdluis heerst en wat ze kunnen doen. Kijk voor informatiemateriaal in de [toolkit van het RIVM](#).

School kan posters en/of borden ophangen bij de in- en uitgangen van school. En een schoolkrantartikel plaatsen.

Team

Denk aan een melding en controle van collega's en eventuele gezinsleden.

Werkgroep

Neem contact op met de werkgroepcoördinator hoofdluis en spreek een screening af.

Leerlingen

Breng ook de leerlingen op de hoogte. Kinderen moeten weten dat hoofdluis bij iedereen kan voorkomen. Eventueel kan de leskist hoofdluis gebruikt worden (te leen bij het documentatiecentrum van GGD NOG).

Stap 2: Behandeling

Geef de ouders van een kind dat hoofdluis heeft, of ouders die zelf een melding deden, informatiemateriaal uit [de toolkit van het RIVM](#). Daarin staat hoe zij hoofdluis moeten behandelen.

Aan de andere ouders wordt gevraagd hun kind/gezin wekelijks te controleren. Zij krijgen informatie via school over behandelen en controleren. De school gebruikt het [RIVM als informatiebron](#).

Ouders met een bijstandsuitkering kunnen meestal gebruik maken van bijzondere bijstand van de gemeente. Bijvoorbeeld voor de aanschaf van bijv. een netenkam. Of ter ondersteuning van het kammen een hoofdluisbestrijdingsmiddel.

Hercontrole

Na twee weken controleert de hoofdluiswerkgroep opnieuw in de klassen waar hoofdluis is vastgesteld. Familieleden dienen onderling te checken of hoofdluis of neten aanwezig zijn.

Stap 3A: School weer hoofdluisvrij

Verwijder na de actie de borden/posters. Als posters of borden blijven hangen, zijn ouders niet meer alert bij een nieuwe melding.

Stuur ter afsluiting een berichtje naar de ouders. Schrijf daarin wat de school gedaan heeft om hoofdluisvrij te worden. Breng het belang van regelmatig controleren nogmaals onder de aandacht.

Stap 4: Beleid

Vermeld in de schoolgids het schoolbeleid t.a.v. hoofdluis.

De [gezonde schooladviseur van GGD NOG](#) kan helpen bij het opstellen van beleid.

Stap 3B: Herbesmetting

Is er na de basisaanpak opnieuw een melding van hoofdluis, onderneem dan de volgende acties:

Informereren

Geef de meldingsbrief hoofdluis voor de tweede keer aan de leerlingen mee.

Begeleiding gezinnen met hoofdluis

Een medewerker van school belt de ouders van de kinderen die dan nog hoofdluis hebben. Hij/zij vraagt aan de ouders of zij de informatie over de behandeling begrijpen. En beantwoordt eventuele vragen.

Tip: Samen een keer kijken tijdens een luizencontrole om te zien wat hoofdluis is.

Hercontrole door werkgroep

Controleer na twee weken opnieuw alle leerlingen uit de 'besmette' klas(sen).

Controleer ook weer de klas van het eventuele broertje of zusje.

Begeleiding door jeugdverpleegkundige

Zijn er leerlingen die bij de vorige periodieke controle, en nu weer, hoofdluis hebben?

Dan kun je hulp vragen aan de jeugdverpleegkundige van GGD NOG. Zij kan met de ouders en coördinator van school uitzoeken waarom de behandeling niet lukt. Ook kan zij meedenken over mogelijke oplossingen. Dit kan telefonisch, of tijdens een spreekuur, De verpleegkundige neemt het kammertje niet over.

Structureel hoofdluis op school

Op veel scholen lukt het niet om hoofdluisvrij te worden.

Dit heeft gevolgen voor de alertheid van ouders, maar ook voor de leden van de hoofdluiswerkgroep.

Voor de werkgroep is het niet haalbaar elke twee weken een dagdeel op school aanwezig te zijn. Voor deze scholen is het advies om eens per maand een dagdeel te controleren.

Weigeren van leerlingen

Hoofdluis is vervelend maar verder onschuldig. Het is zeker geen reden voor een leerling om thuis te blijven

Het is belangrijk is om ouders advies te geven over het behandelen van hoofdluis.

School mag een kind niet naar huis sturen voor hoofdluis. Dit is namelijk in strijd met de leerplicht.

Hoofdstuk 4 Werkgroep

De werkgroep hoofdluis bestaat uit:

- contactpersoon school,
- coördinator werkgroep,
- werkgroepleden.

Het is heel belangrijk dat er voldoende werkgroepleden zijn. In dertig minuten kunnen vijftien kinderen gescreend worden. Uit elke groep zijn daarvoor twee tot drie ouders nodig.

Het meest ideaal is dat werkgroepleden niet langer dan anderhalf uur hoeven te screenen.

Spreek een duidelijke taakverdeling af tussen school en werkgroep. Dan functioneert een werkgroep hoofdluis het beste.

Taken contactpersoon school

- Ouders aansporen om te controleren
- Waarborgen van privacy
- Eindverantwoordelijk voor registratie
- Werven van ouders voor werkgroep en hen faciliteren
- Contact opnemen met gezinnen waarbij hoofdluis voorkomt
- Contact hebben met jeugdverpleegkundige van GGD NOG
- Informeren van ouders en kinderen

Taken coördinator werkgroep

- Aanspreekpersoon voor werkgroepleden
- Organiseren van controles
- Overleg met contactpersoon van de school
- Waarborgen van privacy
- Vragen beantwoorden van ouders

Taken werkgroepleden

- Zes keer per jaar controleren
- Waaronder de eerste week na de vakantie
- Hercontrole na twee á drie weken
- Bij melding tussendoor extra controle en hercontrole
- Registreren van gegevens van de screening

Instructies voor eerste screening door de ouderwerkgroep

De voorbereiding

- Zorg ervoor dat de ouders informatie over het (nieuwe) beleid kennen. Bijvoorbeeld door structureel een stukje te plaatsen in de schoolgids.
- Maak duidelijke afspraken over de haardracht van de kinderen op de dag van de controle. Bijvoorbeeld geen gel, vlechtwerk enz. Wees hier tijdens de controle consequent in en spreek ouders hierop aan.

Controles

- Maak een jaarplanning voor de standaard controles (waarbij alle klassen worden gecontroleerd). Controleer zes keer per jaar, waaronder in de week na een vakantie op een vaste dag en tijd.
- Laat de ouders weten wanneer er een controle is.

Hercontroles

- Controleer de klas waar hoofdluis heerst, opnieuw na 2½ á 3 weken opnieuw.
- Is bij 2 kinderen in de klas een positief resultaat? Dan adviseren wij een hercontrole voor de hele klas.
- Zijn er broertjes/zusjes in een andere klas? Dan is hercontrole alleen nodig als er hoofdluis in de klas gevonden is.

Extra controle

- Als ouders tussentijds hoofdluis melden.

Facilitairen werkgroep

- Zorg voor leerlingenlijsten en bewaar deze op een vaste plek.
- Controleer het liefst buiten de klas. Zorg daarom voor een aparte ruimte voor de controles. Zie onderstaand kader *criteria voor de controleruimte*.
- Zorg voor de benodigde materialen, zie onderstaand kader *benodigdheden voor de screening*.

Criteria voor de controleruimte

Zorg ervoor dat de ruimte

- centraal gelegen is
- voldoende privacy biedt
- goed verlicht is
- mogelijkheden heeft voor het wassen en desinfecteren van de handen

Benodigdheden voor de screening

Per groepje van 2 ouders:

- een puntkam
- 2 netenkammen (Nisska-kammen)
- 1 plastic stofkam (luizenkam)
- gaasjes (1 pak)

1 flesje alcohol 70%

- pennen
- vellen wit papier (voor het kammen)
- eventueel een potje met luizen en neten als voorbeeld
- vergrootglas

Denk ook aan:

- leerlingenlijst voor de registratie
- Gebruik voor iedere controle een nieuwe lijst met alleen naam en groep van het kind. De contactpersoon van school bewaart en analyseert de lijst.

Dag van de screening

- Controleer of alle benodigdheden aanwezig zijn.
- Maak afspraken over de uitvoering van de screening. Verdeel de taken en bepaal de volgorde van de groepen (houd rekening met toetsen, gym- en zwemles).
- Zorg dat bekend is welke kinderen afwezig zijn.
- Bereid de kinderen voor op de controle. Eén van de werkgroepleden kan in de klas vertellen wat er gaat gebeuren.

De screening

- Controleer als eerste de groepsleerkracht. Hij/zij is een voorbeeld voor de leerlingen en het controleren van de leerkracht werkt taboedoorbrekend.
- Laat de kinderen twee aan twee uit de klas komen.
- Bij de onderbouw is het soms handiger om de kinderen in de klas te controleren.
- Controleer volgens de richtlijnen:
 - de haren achter de oren, de kruin, de haren in de nek en de haren onder de pony.
 - Til met de handen de haren op bovengenoemde plaatsen op. Gebruik hiervoor eventueel een satéprikker of puntkam.
- Handen wassen na elk kind is niet nodig.
- Degene die controleert moet een goede werkhouding aannemen.
- Degene die controleert, registreert per groep op de leerlingenlijst. Vermeld de datum, wie de groep heeft onderzocht, de uitkomsten en eventuele bijzonderheden. Noteer daarnaast ook voor alle groepen, per onderzochte datum, wat er gevonden is. Bij geen neten noteer je niets.
Registreer de bevindingen als volgt:
 - L = luis
 - VN = verse neten
 - A = kind is afwezig
 - ON = oude neten
- Maak je bevindingen in principe niet kenbaar aan het kind. Geeft het kind zelf aan dat het hoofdluis heeft, dan hoeft je dat niet ontkennen.

Afsluiten van de screening

- Maak het materiaal schoon na de controle van de kinderen.
- De contactpersoon van school belt de ouders van kinderen bij wie hoofdluis en/of verse neten gevonden zijn. Maak hiervan een notitie. Lukt het niet om contact te krijgen met desbetreffende ouder/verzorger? Stuur dan een ouderbrief (zie bijlage 6), met de folder van het RIVM. Neem later alsnog contact met de ouders op.
- Zorg ervoor dat vragen van ouders zoveel mogelijk bij één persoon terechtkomen.
- Neem contact op met de jeugdverpleegkundige van GGD NOG bij vragen of problemen.

Hoofdstuk 5 Wat biedt GGD NOG de school?

Jeugdverpleegkundige

- voor advies,
- voor tips uit de praktijk,
- voor begeleiding van gezinnen.

Documentatiecentrum

- leskisten

Gezonde school adviseur

- meehelpen met het maken van hoofdluisbeleid

Voorlichting hoofdluiswerkgroep

- Wij kunnen een voorlichting verzorgen voor de werkgroep hoofdluis. Deze voorlichting kunnen wij aanpassen aan de behoeftes van de werkgroep. De medewerker van GGD NOG bepaalt in overleg met school een datum. De voorlichting is op de school.

Bijlagen

Bijlage 1 Geregistreeerde antihoofdluismiddelen

In Nederland zijn de volgende middelen geregistreerd voor de behandeling van hoofdluis:

Dimeticon (bijv. XTluis®), lotion

Malathion (bijv. Prioderm®), lotion, shampoo

Permetrine (bijv. Loxazol®), lotion

Resistentie tegen antihoofdluismiddelen

In het buitenland komt resistentie tegen middelen op basis van Permetrine of Malathion steeds vaker voor. Waarschijnlijk is dit in Nederland ook een probleem.

Er treedt **geen** resistentie op tegen middelen op basis van Dimeticon. Deze middelen bevatten geen insecticiden, maar werken door het verstikken van de luis. Uit onderzoek blijkt dat ze net zo goed werken als middelen met insecticiden. Middelen op basis van de werkzame stof Dimeticon hebben daarom de voorkeur.

Tegen Permetrine (Loxazol®) bestaat al langer resistentie. Ondanks toenemende resistentie is de werking van Malathion (Prioderm®) nog steeds voldoende.

Het aantal meldingen van therapiefalen neemt toe. Oorzaken hiervan zijn:

- herbesmetting,
- onjuist gebruik van het middel,
- geen aanvullende maatregelen op de behandeling (vooral het twee weken kammen)
- resistentieontwikkeling.

Herhaal de behandeling met een luizenbestrijdingsmiddel uit een andere groep bij therapiefalen.

Malathion, Permetrine en Dimeticon kunnen huidirritatie en overgevoeligheid als bijwerking hebben.

Verdere aandachtspunten

Het gebruik van Malathion en Permetrine wordt afgeraden aan kinderen jonger dan zes maanden, zwangeren en vrouwen die borstvoeding geven. En ook aan personen met overgevoeligheid voor pyrethroïden, pyretrinen of isopropanol. Dit geldt ook voor de mensen die de behandeling uitvoeren. Kinderen jonger dan 6 maanden mogen alleen onder medisch toezicht worden behandeld met Dimeticon, Malathion of Permetrine.

Chloor inactiveert Malathion. Op de dag van behandeling mogen kinderen niet zwemmen in chloorhoudend zwembad. En niet, zoals in de bijsluiters staat, tot een week na de behandeling niet zwemmen.

Na de behandeling gaan de luizen en neten dood, maar niet altijd meteen. Soms leven de luizen nog. Maar ze zijn sloom en futloos en gaan na een tijdje wel dood. Dit zegt dus niet dat het middel niet werkt. Na de behandeling van Loxazol zijn de luizen eerst zelfs overactief, na enige tijd raken ze verlamd.

Bijlage 2 Meldingsbrief voor ouder(s)/verzorger(s)

Beste ouder/verzorger,

Er komt hoofdluis voor op school. Eén van de ouders van de kinderen van onze school heeft ons direct gemeld dat er in het gezin hoofdluis is vastgesteld. Wij vinden het belangrijk dat u dit weet.

Controleer uw kind(eren) en uzelf op hoofdluis. Zo helpt u uitbreiding van hoofdluis op school te voorkomen.

In de [bijgevoegde folder](#) leest u hoe u hoofdluis kunt opsporen en hoe u kunt behandelen. Lees de folder goed door en volg de voorschriften op.

Komt er in uw gezin hoofdluis voor? Dan moet u alle personen die hoofdluis hebben tegelijk behandelen (twee weken lang kammen). Laat er dus geen tijd tussen zitten.

Geen hoofdluis of verse neten gevonden? Dan is het niet nodig en niet verstandig om het haar te behandelen met bestrijdingsmiddel.

Heeft u wel hoofdluis of verse neten gevonden? Dan is het voldoende om twee weken lang te kammen met een netenkam.

Blijf regelmatig [controleren](#).

***Bijlage 3 Brief voor ouder(s)/verzorger(s),
aankondiging standaard controle***

Betreft: hoofdluis

Beste ouder/verzorger,

De hoofdluiswerkgroep controleert binnenkort alle leerlingen van de school op hoofdluis.

De controle is op(dag) om(tijd).

Als uw kind hoofdluis heeft, neemt de contactpersoon van school contact met u op.

Heeft u vragen hierover, dan kunt u contact opnemen met:

....., contactpersoon van school

Namens de hoofdluiswerkgroep,

***Bijlage 4 Brief voor ouder(s)/verzorger(s),
aankondiging extra controle***

Betreft: hoofdluis

Beste ouder/verzorger,

Er zijn nieuwe meldingen van hoofdluis op school. Daarom houdt de hoofdluiswerkgroep een extra controle in de groep van uw kind. Deze extra controle is op(dag) om(tijd).

Als uw kind hoofdluis heeft, neemt de contactpersoon van school contact met u op. Heeft u vragen hierover, dan kunt u contact opnemen met:

....., contactpersoon van school

Namens de hoofdluiswerkgroep,

***Bijlage 5 Brief voor ouder(s)/verzorger(s),
aankondiging hercontrole***

Betreft: hoofdluis

Beste ouder/verzorger,

Tijdens de laatste controle heeft de hoofdluiswerkgroep hoofdluis gevonden in de groep van uw kind. Daarom komt er een hercontrole in de groep van uw kind.

Deze hercontrole is op(dag) om(tijd).

Als uw kind hoofdluis heeft, neemt de contactpersoon van school contact met u op.

Heeft u vragen hierover, dan kunt u contact opnemen met:

....., contactpersoon van school

Namens de hoofdluiswerkgroep,

***Bijlage 6 Brief voor ouder(s)/verzorger(s),
bevindingen van de controle****

Betreft: hoofdluis

Beste ouder/verzorger,

Het lukte mij niet persoonlijk contact met u te krijgen. Daarom stuur ik u deze brief. Bij de pas gehouden hoofdluiscontrole door de ouderwerkgroep bleek dat uw zoon/dochter

- 0 verse neten in het haar heeft
- 0 hoofdluis in het haar heeft

Wij willen verspreiding voorkomen. Daarom moet u vandaag al starten met de behandeling van de hoofdluis van uw kind. Hoe dit moet, leest u in [bijgevoegde folder](#). Soms is het verschil tussen oude en verse neten moeilijk te beoordelen. Blijft u alstublieft wel regelmatig controleren!

Ik neem binnenkort contact met u op. Als u dat wilt, kunt u ook zelf contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

Naam:

Telefoon:.....

*Deze brief alleen gebruiken als het niet lukt om op korte termijn met ouder/verzorger telefonisch of persoonlijk contact te krijgen. Na versturen van de brief alsnog persoonlijk contact opnemen met ouder/verzorger.

Bijlage 7 Brief aankondiging ouderraad nieuw hoofdluisbeleid

Betreft: Ouders binden de strijd aan tegen hoofdluis

Beste ouder/verzorger,

Hoofdluis is een probleem dat vaker voorkomt. Op plaatsen waar veel mensen bij elkaar komen, wordt deze besmetting gemakkelijk van de een naar de ander overgebracht. De school is ongewild zo'n plaats. U kreeg de afgelopen tijd vaker bericht van school over het vóórkomen van hoofdluis en over hoe hoofdluis bestreden kan worden. Dit heeft onvoldoende gewerkt.

Samen verantwoordelijk

Wij vinden dat school en ouders samen verantwoordelijk zijn om hoofdluis te bestrijden. De school moet een aantal voorzorgsmaatregelen nemen waardoor verspreiding beperkt blijft. De ouders moeten de kinderen controleren op hoofdluis en zo nodig behandelen.

Hoofdluiswerkgroep

Wij willen het hoofdluisprobleem aanpakken. Daarom heeft de ouderraad, in overleg met de school, besloten om een hoofdluiswerkgroep in te stellen. Deze werkgroep controleert op een aantal vaste tijdstippen, ongeveer zes keer per jaar, alle leerlingen op school op hoofdluis. Ook kunnen we de werkgroep extra inschakelen als de hoofdluis weer wat actiever is. Wij laten u van tevoren per brief weten wanneer er een controle is

GGD Noord- en Oost-Gelderland ondersteunt de ouders in deze werkgroep. Zij werken volgens instructie van de GGD NOG.

Heeft u vragen over deze werkgroep?

Neem dan contact op met

Heeft u er bezwaar tegen heeft dat uw kind gecontroleerd wordt door één van de werkgroepleden?

Neem dan contact op met de contactpersoon van school.....

Met vriendelijke groet,

Namens de ouderraad,

Bijlage 8 Brief werving voor de ouderwerkgroep

Betreft: Ouders binden de strijd aan tegen hoofdluis

Beste ouder/verzorger,

Je weet dat er regelmatig hoofdluis voorkomt op school. De maatregelen van school tegen hoofdluis, helpen niet genoeg.

Samenwerking

Wij vragen jouw hulp. Om hoofdluis te bestrijden, is het belangrijk dat school en ouders samenwerken. Een ouderwerkgroep in de strijd tegen hoofdluis helpt daarbij. Daarom willen wij op onze school ook een hoofdluiswerkgroep opzetten.

Wat doet de hoofdluiswerkgroep?

De ouderwerkgroep voert onder leiding van de school en met begeleiding van GGD Noord- en Oost-Gelderland hoofdluiscontroles uit op school. Ook verzorgt de werkgroep voorlichting aan de ouders.

Controles

De hoofdluiswerkgroep controleert ongeveer zes keer per jaar alle kinderen op school op hoofdluis. Een controle duurt een dagdeel. De werkgroepcoördinator informeert de ouders van de kinderen bij wie hoofdluis vastgesteld is.

Moeten er hercontroles gedaan worden, of is er een hoofdluisepidemie, dan kost dit extra tijd.

Lid worden van de hoofdluiswerkgroep?

Meld je aan bij , contactpersoon van de school. Of met de bijgevoegde antwoordstrook. We vertellen je dan meer over de werkwijze.

Met vriendelijke groet,

Namens de ouderraad,

Bijlage 9 Registratieformulier hoofdluis

School:

Gegevens vanaf: **tot:**

Contactpersoon:

Groep	1	2	3	4	5	6	7	8
Datum screening								
Aantal kinderen gezien								
Aantal kinderen met hoofdluis								
Screening door								

Groep	1	2	3	4	5	6	7	8
Datum screening								
Aantal kinderen gezien								
Aantal kinderen met hoofdluis								
Screening door								

Groep	1	2	3	4	5	6	7	8
Datum screening								
Aantal kinderen gezien								
Aantal kinderen met hoofdluis								
Screening door								

Bijlage 10

Leskist aanvragen

***LUIS TE LIJF! Inhoud leskist over Hoofdluis* (basisonderwijs)**



- Map met handleiding bij de leskist 'Luis te lijf! Hoofdluis'
- GGD-wijzer hoofdluis

Lesmateriaal

- [Leskist hoofdluis](#)

Boeken:

- Lies heeft luizen / Gertie Jaquet
- Hoofdluis / Karen Hartley
- liieek...een luis!!! / Erik van Os
- Naar de dokter? / Hoofdluis / Elaine Landau
- Hop luis in galop / Agnes de Lestrade
- Hoofdluis / Geert-Jan Roebbers
- Anne heeft luisjes / Kathleen Amant

Luizenmateriaal:

- 2 luizenkammen
- doosje met 'echte' luis
- 2 kleurplaten + kopieën
- 2 A4 foto's luis
- Folder Luis in je haar? Kammen maar!

CD-rom

- Luis te lijf (Cd-rom met liedjes) + liedteksten

Digitaal spel

- Ga voor de luizenquiz naar: <http://www.hoofdluizen.nl/kidscorner/index.html>

Schoolkrantartikel

- Hoofdluis 2.0 (achterin map met handleiding)